

Høringsuttalelse/arealinnspill KF-239. Kommuneplan/planprogram, 25/02541

Rullering av kommuneplanens arealdel i Ås, frist 6.6.2025

Vern av Vestnebbå skogområde

I kommuneplanen 2022-2034 ligger Vestnebbå i hensynsoner for natur og friluftsliv, og er betegnet som et av få svært viktige kjerneområder for natur i kommunen. Vi foreslår at Vestnebbå avsettes i kommuneplanen for å snarest reguleres til spesialområde naturvern etter PBL, noe som også vil verne fornminner og være positivt for friluftslivet med utsiktspunkt og et stinett knyttet til kyststien. Kjøyabukta i øst er allerede spesialområde naturvern som sammen med Vestnebbå kan bli et litt større, men likevel begrenset verneområde med mange naturtyper og stort biologisk mangfold. Viktige tilleggseffekter er å hindre økt avrenning til Bunnefjorden med Kjøyabukta og økte klimautslipp som utløses av hogst.

Naturen på Vestnebbå er full av liv

Vestnebbå er en ca. 170 dekar stor og 70 meter høy fjellkole med skog mellom Bunnefjorden og Kjøyabukta nord i Ås kommune (Fig. 1-3). I de bratte skråningene mot øst og vest er det to nøkkelbiotoper på hhv. 17 og 25 dekar med storvokst furuskog (Kilden, Fig. 5, t.v.). Naturtypen for Vestnebbå (Fig. 5 ned t.v.) er registrert som regionalt viktig (B-verdi) lokalitet med urskog/gammel furuskog etter DN Håndbok 13-metodikk (Bratli, Miljødirektoratet). Det meste av Vestnebbå har skog etablert før 1940 som ikke er flatehogd og et enda større område som har høy sannsynlighet for å være naturskog (Kilden, Fig. 5, t.h.). Bestandsalderen er over ca. 50 år for hele Vestnebbå og mer enn halvparten er målt til 100-150 år gammel (Kilden). Gran over 150 år og furu over 200 år (minst 3 per dekar) skal ivaretas eller kan vurderes for frivillig vern ifølge Miljødirektoratets og Landbruksdirektoratets instruks. Siden alderen av skogen på Vestnebbå er nær disse grensene, er det svært uheldig om den blir hogget.

Det ca. 80 dekar store platået 50-70 meter over havet er sterkt kupert med en mosaikk av naturtyper: mest furuskog og blandingsskog på tørr mark, små områder med blandingsskog dominert av gran, smådammer, bekker, fjellknauser, blokkerreng og noen bratte grunnlendte åser med innslag av fjell i dagen (bilder, Kilden, Bratli, Often). Tørre, fattige furuskogstyper med lav og røsslyng dominerer (Bratli). Det finnes en god del liggende og stående død ved. Flyfoto 1950-1989 og satellittbilder 1984-2024 viser ikke hogst på Vestnebbå (Kilden). Imidlertid så vi ved befaring 28.10.2024 at det kan ha vært noe hogst på et lite område ved stien midt på Vestnebbå der det nå er skog.

Skogen er delvis åpen med gran, furu, bjørk, sommereik, litt spisslønn, svartor og hassel. Blant karplantene finnes blåveis, skogvikke, fingerstarr og grøftesoleie, og den oseaniske arten blåmose som er svært sjelden i Ås (Often, Bratli). Hakkemerker av tretåspett og død ved med furustokkjuke og en stripeborebille (alle rødlistet) indikerer stort biologisk mangfold (Kagge).

Fuglelivet i Kjøyabukta er kartlagt av kommunen (Biofokus, 2023). Det er observert rundt 55 fuglearter siden 2018 og flere før det. Av dem er en stor del knyttet til skog og flere er på rødlista. Vestnebbå er viktig for fuglelivet og kan også være interessant for insekter (Bratli). Mange av fuglene bruker Vestnebbå til opphold, hekking eller fødesøk. Det er den store variasjonen av habitater over korte avstander fra bløtbunnen i Kjøyabukta opp lia til og med Vestnebbå som gir et rikt og variert fugleliv.

Viktig for friluftslivet og bevaring av kulturminner

Platået har blåmerkede stier knyttet til Kyststien som går til utsiktspunkt, gravrøys og hytter i nord (Fig. 6). Det finnes en gravrøys (Fig. 7) og trolig andre kulturminner spredt over Vestnebbba. Eventuelle skadelige aktiviteter som hogst kan påvirke friluftslivet og kulturminnene negativt. Vestnebbba inngår i et større og variert kystområde øst i Bunnefjorden med kyststi, skogområder, viker og badeplasser som er registret som et svært viktig friluftslivsområde (Miljødirektoratet, Ås kommune).

Viken skogs hogstplan ikke bærekraftig

Viken skog ønsker å hogge skogen mellom nøkkelbiotopene på platået. Arealet for skog som finnes på platået og kan hogges er trolig mindre enn 50 dekar på grunn av det varierte og kuperte terrenget. Trær som kan gi lønnsomt tømmer er relativt få per dekar. Viken skog skal bare hogge når det er tele. Vinteren 2024-2025 ble det ikke tilstrekkelig tele og ingen hogst. Det skal spares 15-20 store trær per dekar, såkalte frøstillingstrær, som skal spre frø slik at selvsådde planter kan gi avling om kanskje 70 år. Frøstillingstrærne vil sannsynligvis hogges et par år senere. Resultatet blir hogstflater uten trær. Det vil kunne utvikles en dominans av gran i de mindre lavereliggende og mer fuktige partiene på platået. Monokultur av granskog er i sterk kontrast til dagens varierte blandingsskog (bilde). På de grunnlendte og tørrere knausene og åsene med noe fjell i dagen vil hogstaktivitet trolig skade det tynne sjiktet med jord selv om det er tele. Dette vil trolig gi en fordrøyning av fremvekst av trær som furu som er naturlig der.

Viken skog sier at de skal bruke en lukka hogstmetode som de betegner som «skånsom». Dette ligner på grønnmaling. Selv en liten hogstmaskin vil skade mark og vegetasjon, og vil i tillegg ha vansker med å komme frem i det kuperte landskapet. Stående og liggende død ved vil bli skadet og gi tap av biologisk mangfold.

Kanteffekter har ringvirkninger

Det vil bli kanteffekter ved hogstflatene som påvirker nøkkelbiotopene med ringvirkninger til det tilstøtende naturvernområdet Kjøyabukta. Kantsoner er sårbare for vindfall og barkborreangrep.

Avrenning øker ved hogst

Hogstaktiviteten vil øke avrenningen til Bunnefjorden. Det er skadelig for vannkvaliteten og for vegetasjonen i Kjøyabukta som allerede sliter med tilførsel av plantenæring, slik at det kreves årlig fjerning av takrør. Hogst på Vestnebbba kan øke risikoen for flom, siden en del av bekkefarenet mot nord til Kjøyabukta er klasset med flomfare i kommuneplanen, hensynssone H320 (Fig. 4).

Det interkommunale samarbeidet i PURA vil tape på hogst på Vestnebbba på grunn av økt avrenning. PURA har brukt mye ressurser siden 2009 for å bedre vannkvaliteten i nedslagsfeltet for Bunnefjorden, Gjersjøen og Årungen.

Vernestatus

I kommuneplanen er Vestnebbba betegnet som et av de mest verdifulle kjerneområdene for natur. Vestnebbba inngår i hensynssoner for både natur og fritid: hensynssone for bevaring av naturmiljø H560_1 (Fig. 2 og 8) og hensynssone for bevaring av friluftsområder H530 (Fig. 9), der Kjøyabukta er inkludert i begge. I hensynssonen for naturmiljø inngår ikke hytteområdet i nord på Speilodden eller striper av skog mot vest og sør.

For hensynssone H560 gjelder (Kommuneplanen 2022-2034, PLANBESTEMMELSER OG RETNINGSLINJER, side 29):

«Overordnede retningslinjer:

Dersom det tillates tiltak innenfor hensynssonene H560, dokumenteres det at hensynet bak sonen ivaretas på en tilfredsstillende måte. For å bevare naturmangfold og sammenhengende leveområder for arter bør det innenfor områdene angitt som hensynssone H560, ikke tillates tilrettelegging for endret bruk eller nye tiltak før området er nærmere kartlagt og naturmangfoldverdiene i området sikret i reguleringsplan.

H560_1: Kjerneområder av svært stor betydning:

Hensynssonen H560-1 omfatter de mest verdifulle kjerneområdene av svært stor betydning i kommunens kartlagte grønne infrastruktur. Dette er kommunens mest verdifulle naturområder på landskapsnivå med flere registrerte forekomster av truende og nær truede arter samt viktige naturtyper og områder vernet etter plan- og bygningsloven. Områdene er også viktige leveområder for vilt.

Retningslinjer i skogbruksloven:

Skogbruksloven har til formål å fremme ei bærekraftig forvaltning av skogressursene i landet med sikte på aktiv lokal og nasjonal verdiskaping, og å sikre det biologiske mangfoldet, hensyn til landskapet, friluftslivet og kulturverdiene i skogen. Retningslinjer om hvilke hensyn som vektlegges ved praktisering av annen lovgivning: Ved planlegging av skogbrukstiltak tas det hensyn til naturverdier.

Verneforslag

Hogstprosjektet er ikke bærekraftig mot naturen og det biologiske mangfoldet, neppe heller er det økonomisk bærekraftig for skognæringen. For å redde et lite, men verdifullt naturområde kan kommunen stoppe Viken skogs hogstplan ifølge skogbruksloven §8, 2. ledd. Hogst kan uansett ikke gjennomføres før naturmangfoldverdiene i området er kartlagt. Vi foreslår å varsle i rulleringen av kommuneplanens arealdel om en slik kartlegging og at den har som formål å regulere Vestnebbå som spesialområde naturvern.

Vi foreslår at vernet område omfatter begge nøkkelbiotopene og platået dem imellom, unntatt evt. Speilodden i nord der hyttene ligger. Totalt vernet område burde da være minst likt hensynssone H560_1 inkludert Kjøyabukta spesialområde naturvern. Området vil i sin helhet ligge innom den mye større hensynssonen for friluftsliv i den nordvestre delen av kommunen.

Vi foreslår at kommuneplanens arealdel skal supplere retningslinjene for hensynssone H560_1 ved Vestnebbå-Kjøyabukta med at hogst av skog skal unngås.

Støtte for vern av Vestnebbå i flere lover, arealstrategi og bærekraftsmål

- (1) Norske lover: Naturmangfoldloven §4-6, Friluftsløven (§1), Kulturminneløven (§1), Forurensningsloven (§1), Plan og bygningsloven (§ 11-8 pkt c, § 11-9 pkt 6).
- (2) Kommuneplanens arealstrategi (samfunnsdelen, strategi 19.2, side 31):
  - Bevare dyrka og dyrbar jord, naturmangfold, myrer, dyreliv og vannmiljø, kulturminner og kulturmiljø samt arealer for friluftsliv.
  - Hindre arealbruk og tiltak som får negativ virkning på vannmiljøet.
- (3) FNs bærekraftsmål 15, som Norge står bak:
«Verne, tilbakeføre og fremme bærekraftig bruk av økosystem, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere forringelse av jord og stanse tap av artsmangfold.»

Forvaltning og økonomi ikke så problematisk

Forvaltningen av området vil ikke bli altfor omfattende og dyr. Skogen kan stå til fri utvikling som er tilfelle f.eks. for Syverud spesialområde naturvern. Naturvernforbundet i Ås og evt. andre aktører som turlaget kan bidra til skjøtselen på dugnad som allerede gjøres i Kjøybukta spesialområde naturvern, f.eks. fjerning av fremmede arter og avfall, reduksjon av takrør og rydding av stier. Grunneieren skal absolutt ikke tape økonomisk. Den store naturverdien og det begrensede hogstarealet er sterke argumenter for full erstatning. Det finnes flere muligheter for finansiering utenom kommunens budsjett.

Ås / Oslo, 6. juni 2025

Gunnar Bengtsson (sign.)

Politisk leder, Naturvernforbundet i Ås

Håkon Eide Gundersen (sign.)

Daglig leder, Naturvernforbundet Oslo og Akershus

Referanser

Gravrøys fra bronsealder – jernalder. Kulturminnesøk (kulturminnesok.no).

Biofokus (2023). Kartlegging av fugl i Kjøybukta, Ås kommune. Anders Thylén, 8.09.2023, Biofokus rapport 2022–128, 24 sider.

Bratli, H. (2000). Biologisk mangfold i Ås kommune. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging, Ås 2000 NIJOS rapport 05/2000 ISBN: 82-7464-251-1

Kagge, E. biolog og naturveileder, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Kilden. kilden.nibio.no

Kommuneplanen 2022-2034, TEMAKART, Vedtatt av kommunestyret 15.06.2022.

Kommuneplanen 2022-2034, PLANBESTEMMELSER OG RETNINGSLINJER, Vedtatt av kommunestyret 08.02.2023.

Miljødirektoratet. Naturbase faktaark. <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00051817> ; <https://faktaark.naturbase.no/?id=FK00032435>

<https://kartkatalog.miljodirektoratet.no/MapService/Details/naturskog>

Often, A. botaniker emeritus, Ås.

PURA, pura.no. Ås, Frogn, Nesodden og Nordre Follo er eiere.

Skjøtselsplan for Kjøybukta verneområde. Vedtatt i Hovedutvalg for næring og miljø, 13.04.2021.

Status for Kjøybukta i Ås kommune – vurdering av grunnlag for vern og skjøtselsbehov. Anders Thylén og Ulrika Jansson. BioFokus-notat 2018-47.

Ås kommune (2024). Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder.

<https://www.as.kommune.no/kartlegging-av-friluftslivsomraader.562100.no.html>

Blandingsskog nord på Vestnebbaplatået, Ås kommune, 28.10.2024. /G. Bengtsson

Våtmark ved stien mellom åser midt på Vestnebbaplatået 28.10.2024. /G. Bengtsson

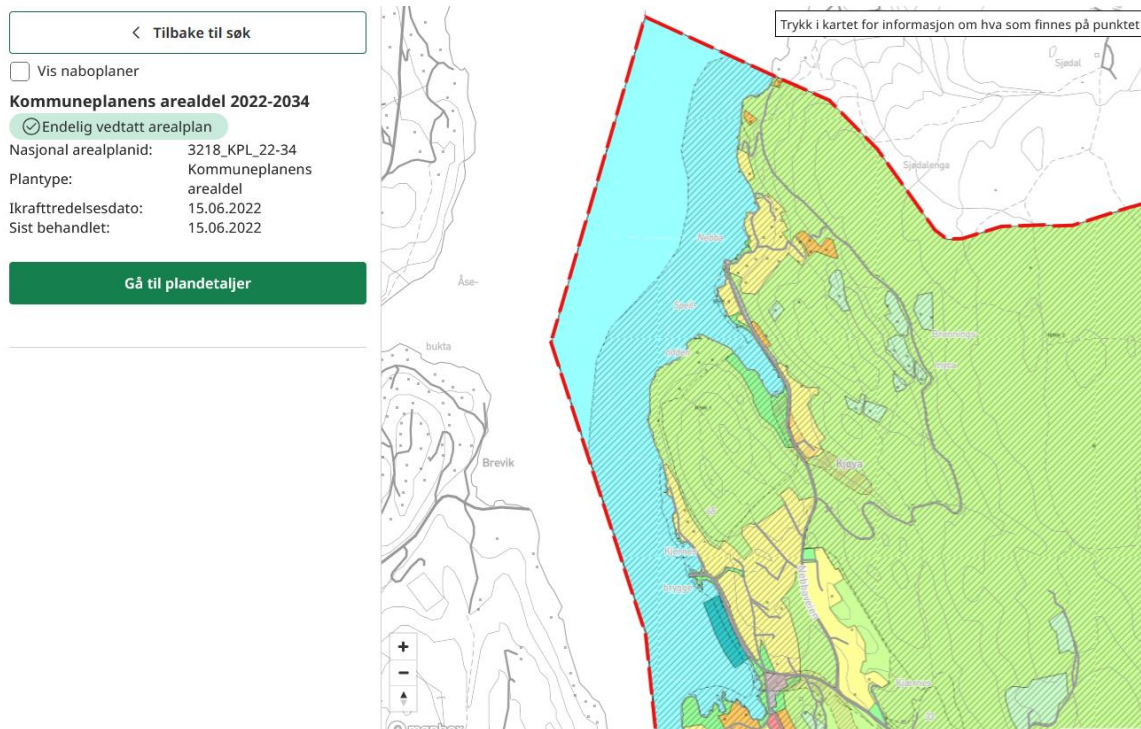

Fig. 1. Ås kommune i NV med Vestnebbba og Kjøyabukta.

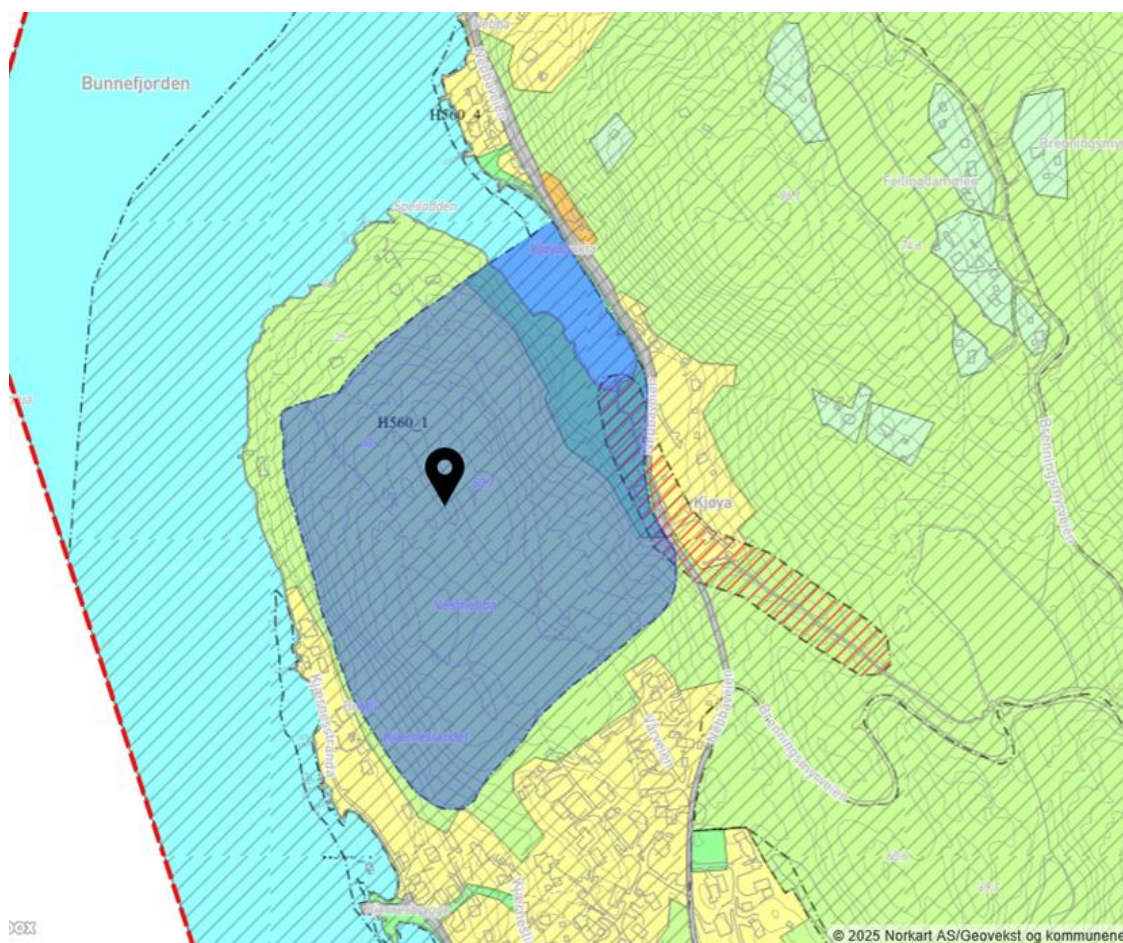

Fig. 2. Hensynssone H560_1 for bevaring av naturmiljø (blå farge) som består av Vestnebbba og Kjøyabukta spesialområde naturvern i nordøst.

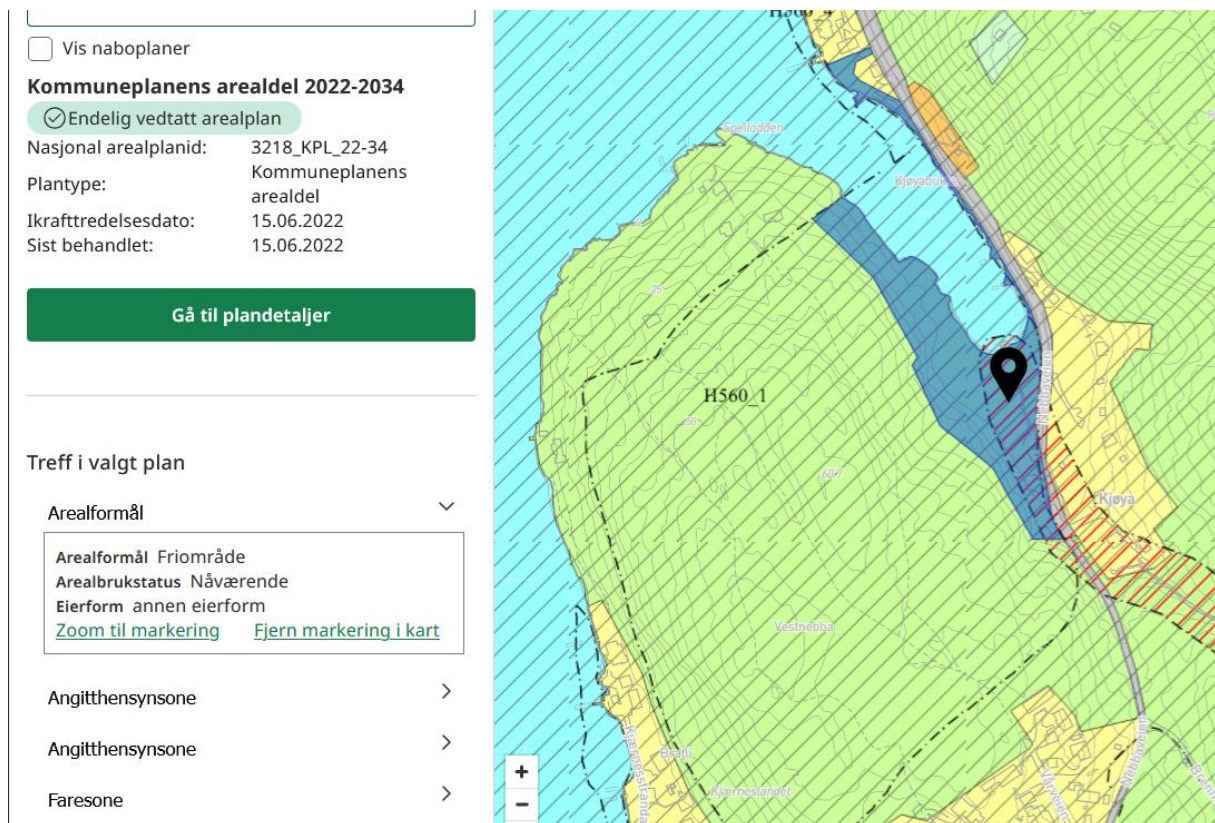

Fig. 3. Kjørabukta spesialområde naturvern (H560_1) og kyststripe i nord (H560_4), blå farge.

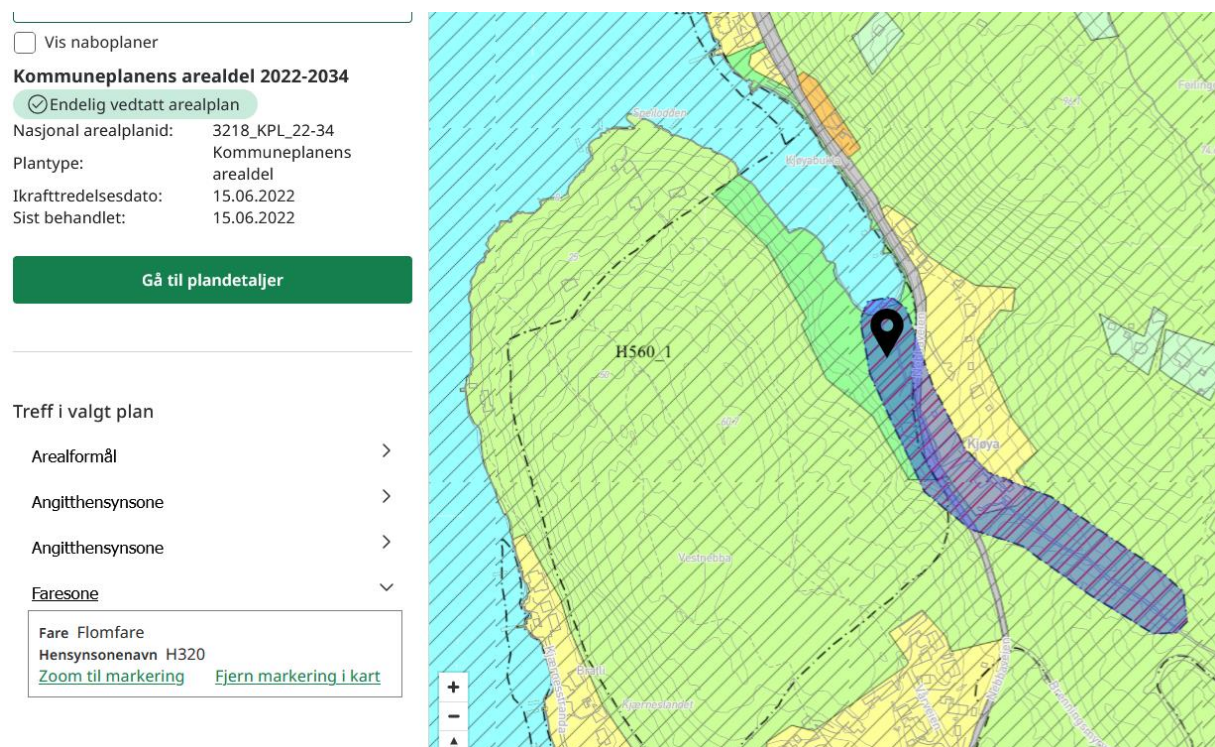

Fig. 4. Hensynssone H320 for flomfare i bekkefareet til Kjørabukta.

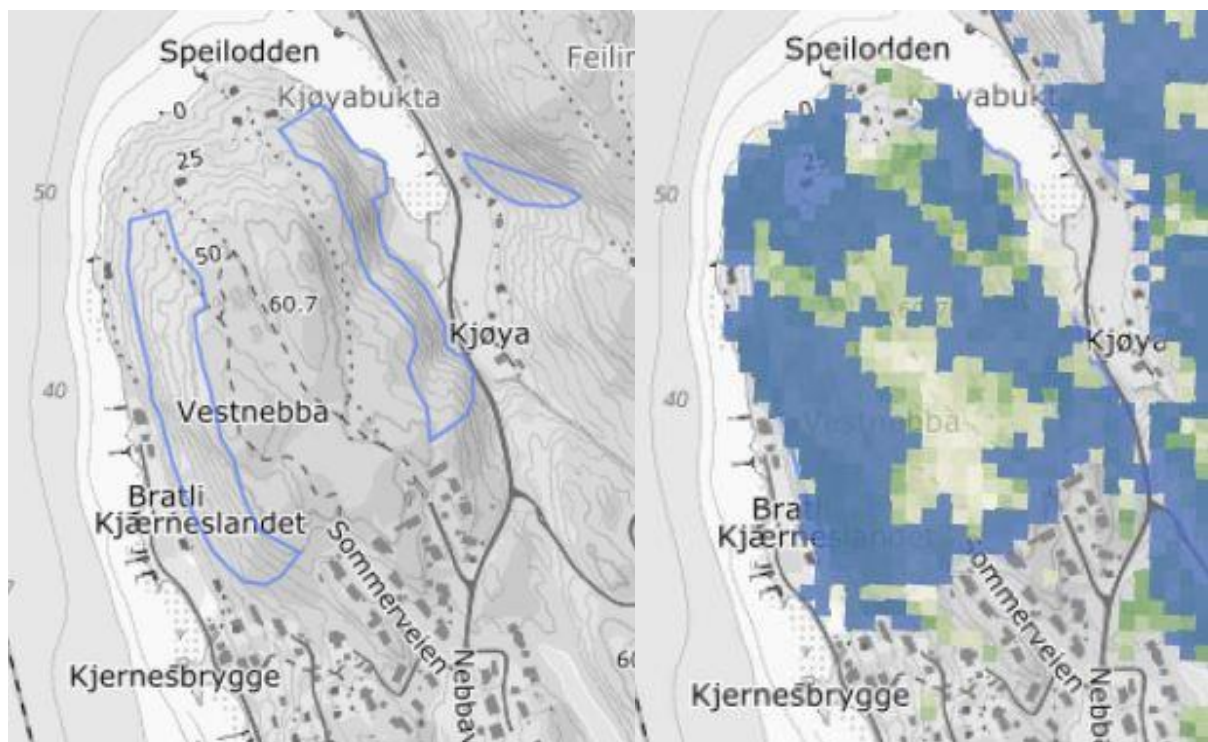
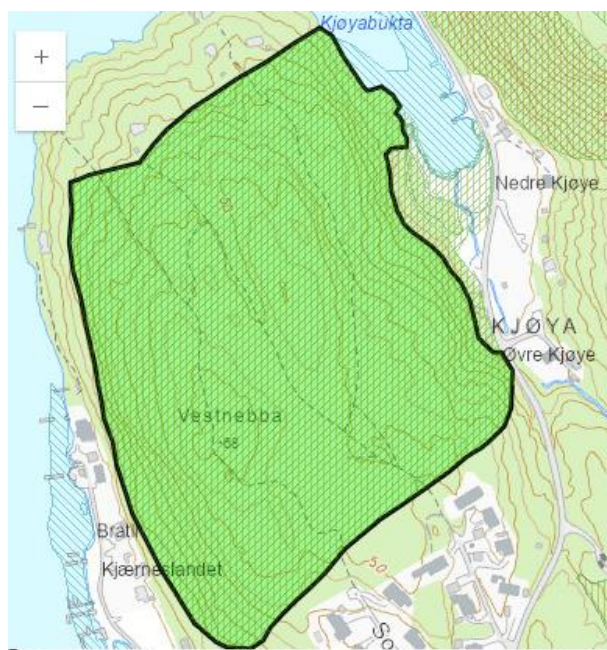

Fig 5. Kart til venstre: Nøkkelbiotoper dominert av furu (blått omriss). Kartet til høyre viser skog etablert før 1940 som ikke er flatehogd (blå) og naturskogsansynlighet (grønn). Fra Kilden.

Registrert naturtype Vestnebbå. Fra naturbase:
<https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00051817>

Hakkemerker av tretåspett på furu, Vestnebbå. /G. Bengtsson

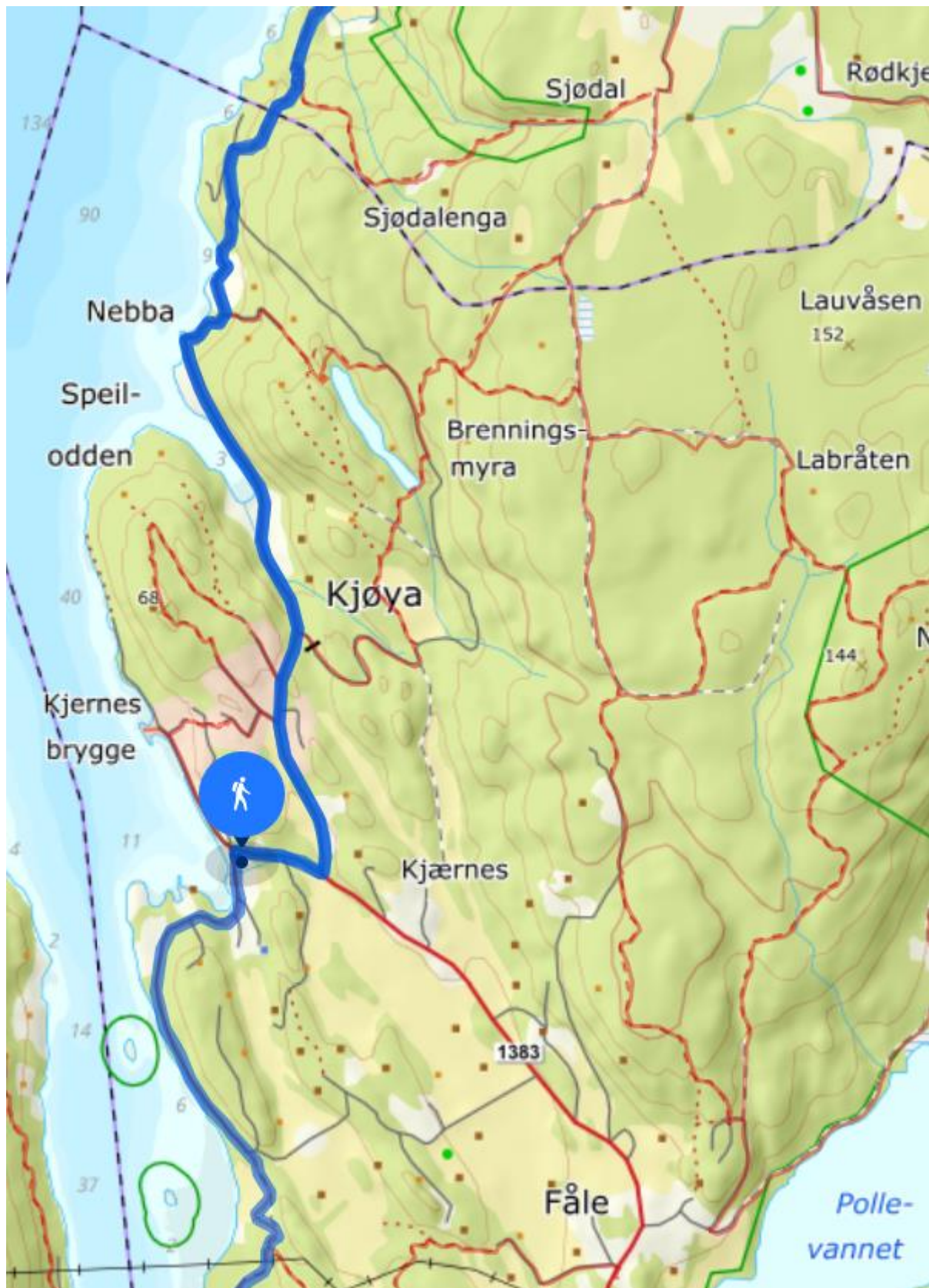

Fig. 6. Kyststien i Ås kommune knyttet til Kjernes brygge og Speilodden via stinettet på Vestnebbba (ut.no).

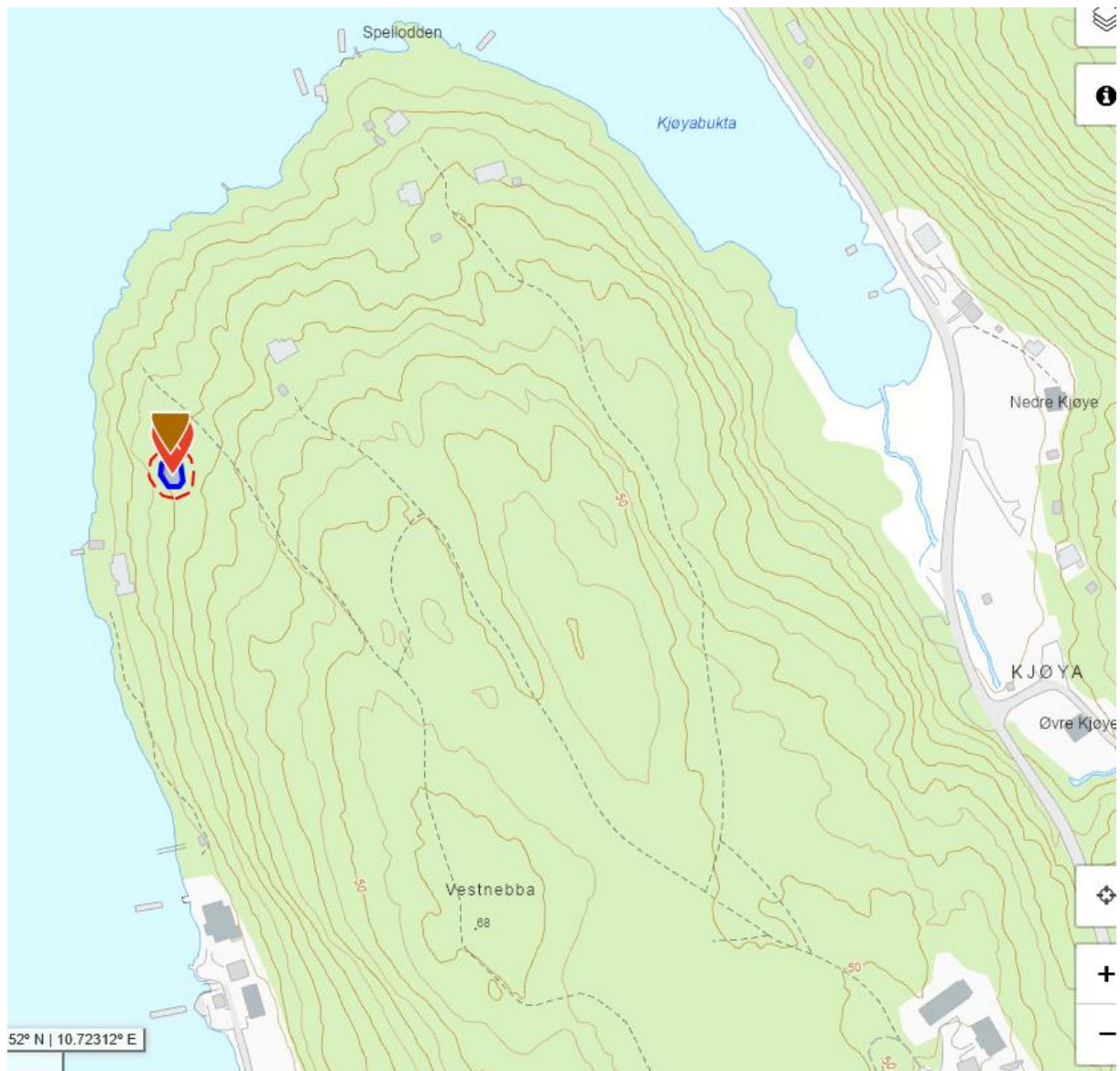

Fig. 7. Gravrøys fra bronsealder-jernalder (kulturminnesok.no).

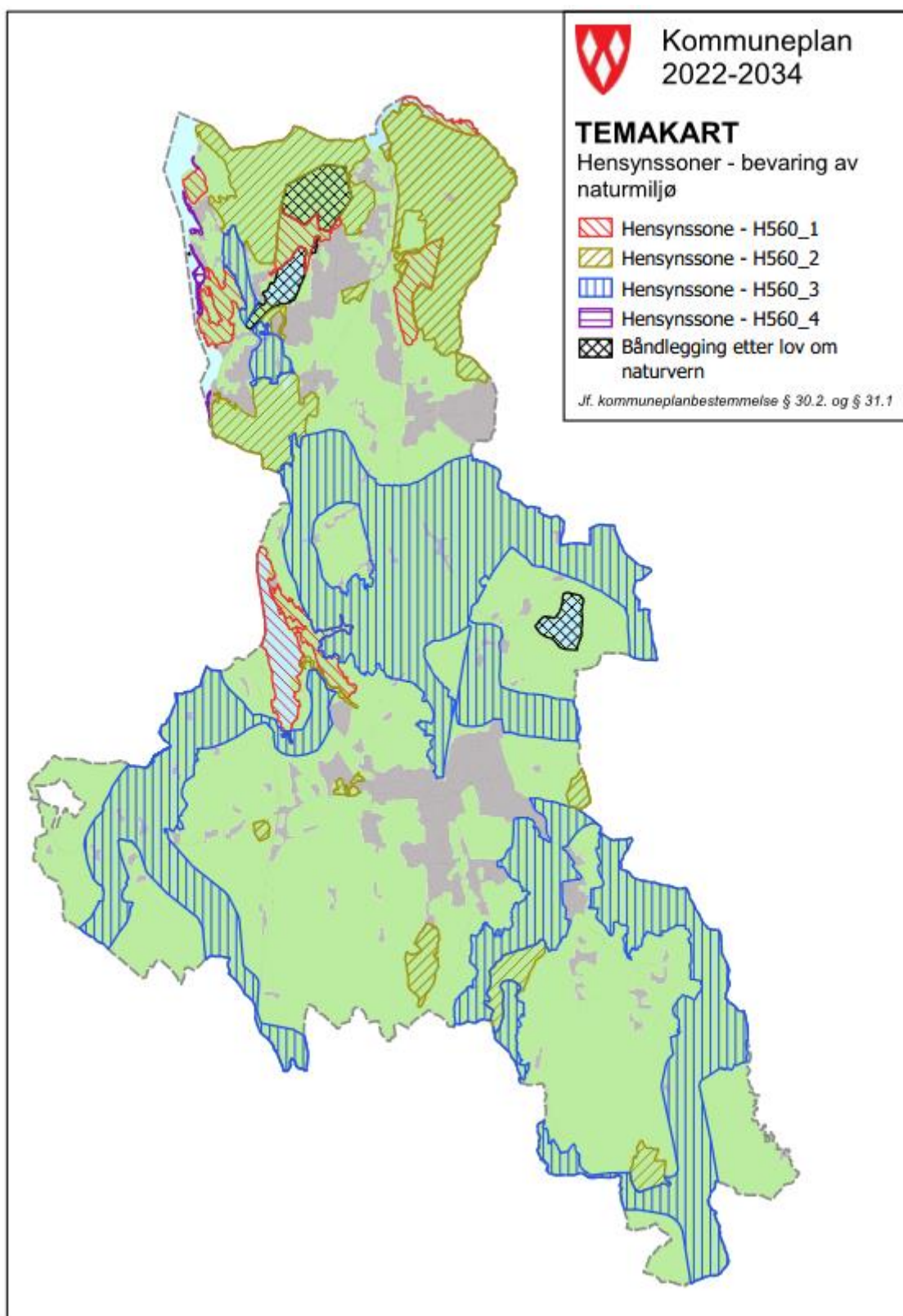

Fig. 8. Hensynssoner for bevaring av naturmiljø i Ås kommune.

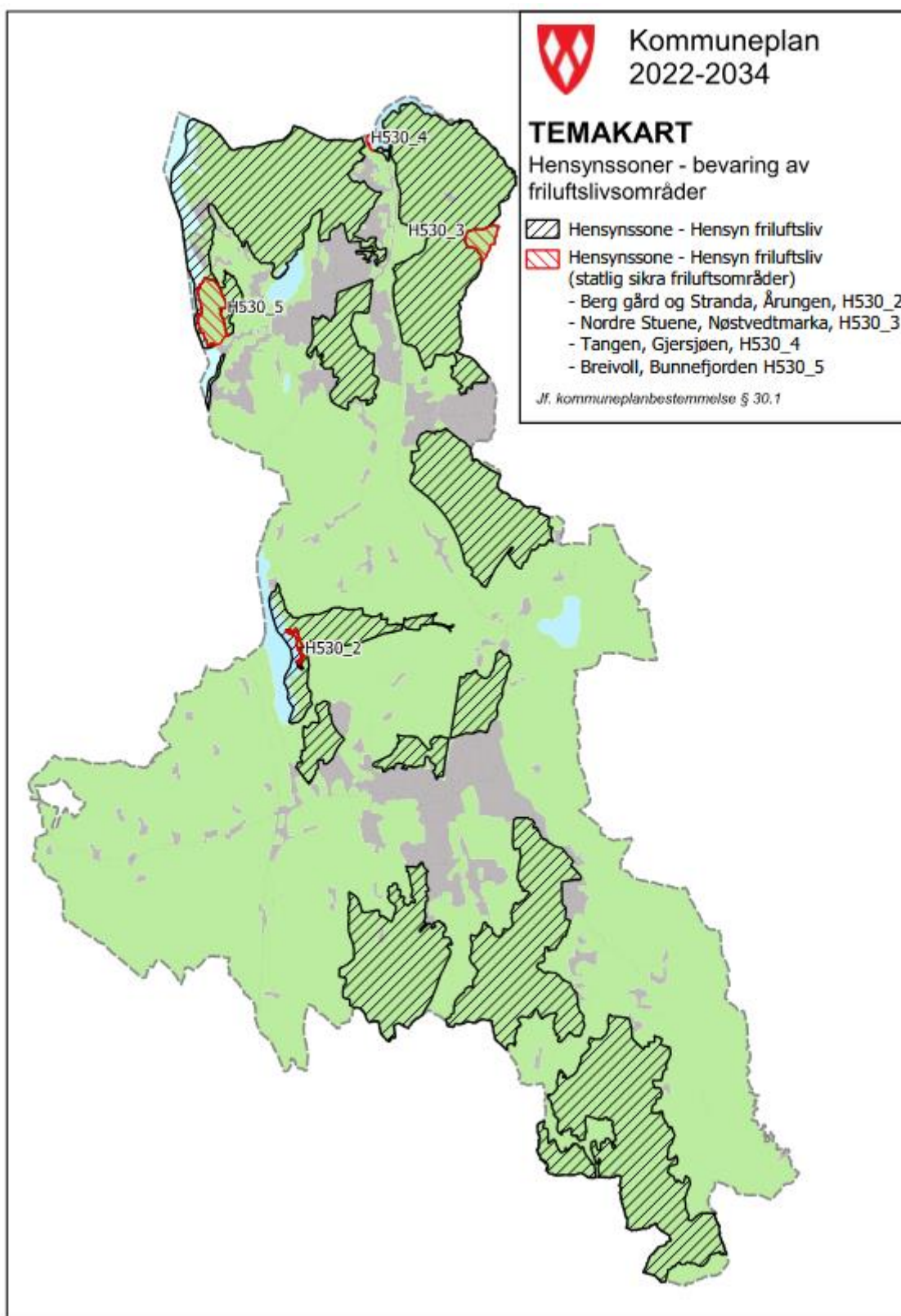

Fig. 9. Hensynssoner bevaring av friluftsområder i Ås kommune.